

КАФЕДРА СТАРОВИННОЇ МУЗИКИ

ФАХОВА ПРАКТИКА

Освітній ступінь	магістр	Курс	1, 2
Спеціальність	025 Музичне мистецтво	Семестр	2, 3
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво» ОРГАН		
Статус	обов'язкова	ECTS	3
		Годин	90
		Практичні заняття	34
		Самостійна робота	56
Форма контролю	Залік		

Інформація про викладача

ПІБ	Булибенко Галина Вікторівна, Заслужений діяч мистецтв України, професор кафедри старовинної музики НМАУ ім. П.І. Чайковського
Профіль викладача	orcid:0000-0002-1062-8796
e-mail	galinabulybenko@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Програма виконавської практики спрямована на практичне виховання у молодого музиканта концертних навичок та напрацювання ним активного виконавського репертуару.

Для швидкого та успішного проходження виконавської практики студенту необхідна: наявність доброго володіння всіма навичками гри на органі, вихованого музичного слуху, достатніх стильових знань щодо інтерпретації різних жанрів, наявність рухливості пальців, культури та знання прийомів звуковидобування, вихованої координації рухів, артистизму, вміння орієнтуватися в складній акустиці залу, швидкого реагування на «сценічні несподіванки» тощо.

МЕТА КУРСУ – виховання висококваліфікованих музикантів-органістів, які підготовлені до високоякісної, професійної, самостійної діяльності в галузі сольного виконавства.

ЗАВДАННЯ КУРСУ – придбання виконавського досвіду та виховання у молодих музикантів сценічної витримки, підготовка та утримання в руках активного виконавського репертуару, розвиток артистизму, образного мислення та віртуозності гри для успішної концертної роботи в концертних залах України та за її межами.

СТУДЕНТ ПОВИНЕН ЗНАТИ:

- основні особливості національних шкіл;
- виконавські засоби виразності гри на органі;

- знання голосів органа для грамотного складання реєстровки;
- основні типів органів;
- специфіку виконавської сольної, ансамблевої та оркестрової роботи;
- прийоми психічної саморегуляції в процесі виконавської діяльності;
- технічні засоби сучасного органа та правила грамотного їх використання;
- принципи складання концертних програм;
- музичні форми та особливості їх виконання в різних історичних умовах;
- основні принципи самостійної роботи;
- основні правила взаємозаміни голосів.

СТУДЕНТ ПОВИНЕН ВМІТИ:

- самостійно працювати над будь-якими органними творами;
- музично грамотно та виправдано будувати форму твору;
- грамотно користуватися реєстрами та технічними засобами органа;
- швидко зорієнтуватися в акустичних умовах залу;
- самостійно зробити стилістично грамотне реєстрування;
- будувати власну виконавську концепцію при здійсненні інтерпретації будь-якого твору;
- користуватися навчально-методичною, загально педагогічною літературою;
- критично оцінювати і ґрунтовно аналізувати процес власного виконання, проводити порівняльний аналіз інтерпретацій;
- здійснювати музично - просвітницьку діяльність.

Перелік тем

Тема 1. Робота над звуковидобуванням при грі legato у кантиленних розділах твору.

Тема 2. Робота над розвитком піаністичних можливостей студента з урахуванням рівня його попередньої підготовки та індивідуальних фізично-моторних якостей.

Тема 3. Особливості формобудування в вільних формах.

Тема 4. Робота над вихованням виконавської впевненості, артистизму та розкриттям творчої особистості студента.

Тема 5. Обговорення використання технічних можливостей фортепіано.

Тема 6. Робота над динамічним наповненням твору.

Тема 7. Робота над концертним виконанням творів та підготовкою до концертних виступів.

Тема 8. Складові якісного прочитання авторського тексту та опанування фактури музичного твору на етапі його розбору.

Тема 9. Тонкощі педалізації

Тема 10. Робота над музичною формою творів та виявлення їх технічних складнощів.

Тема 11. Робота над розвитком музичного мислення з метою наскрізного розвитку твору.

Тема 12. Активізація самостійності творчих музичних рішень, виконавської ініціативи в інтерпретації музичних творів, розвитку образно - асоціативного мислення.

Тема 13. Робота над концертним виконанням творів та підготовкою до концертних виступів.

Тема 14. Робота над вихованням виконавської впевненості, артистизму та розкриттям творчої особистості студента.

Форми та технології навчання

1. Вербальний: інтерактивний (діалог, бесіда).
2. Практичний: аналітична практика;
3. Наочний: демонстрація.

Навчальні ресурси

Основні та додаткові матеріали до навчальної дисципліни надсилаються персонально електронною поштою, Viber, Messenger, Telegram.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Виступи на академічних концертах	10
2.	Виступи в концертах класу/ ансамблевих концертах	15
3.	Участь у майстер-класах (активна форма), конкурсах, фестивалях, запис відео для участі в онлайн конкурсах та інших творчих проектах	10
4.	Участь у майстер-класах (пасивна форма), семінарах, практикумах, що присвячені проблемам ансамблевого виконавства	10
5.	Відвідування культурно-мистецьких заходів з подальшим аналізом	5
6.	залік	50
	Всього	100

КРИТЕРІЇ 100-БАЛЬНОЇ ШКАЛИ ОЦІНЮВАННЯ

Бал	Загальні критерії оцінки
A 90-100	Студент демонструє глибоке осягнення художнього змісту і форми музичного твору в їх єдності та взаємозв'язку, виявляє індивідуальне ставлення до її художніх образів, створює цікаву оригінальну інтерпретацію. Виконання музичного твору відрізняється технічною досконалістю, яскравою артистичністю та емоційною гнучкістю у поєднанні з психологічною витривалістю. Протягом навчання активно бере участь в творчих заходах, часто виступає на сцені, наполегливо і продуктивно працює самостійно. Вміє самостійно організувати репетиційний процес та публічний виступ.
B 82-89	Студент демонструє досить високий художній та технічний рівень виконання, сценічну волю, артистизм. Його інтерпретація свідчить про вдумливе відношення до авторського тексту та пошук оптимальних виразних засобів втілення образного змісту музики. Вміє самостійно організувати репетиційний процес та публічний виступ. Протягом року систематично виступає на сцені, наполегливо займається самостійно.
C 74-81	Студент добре розуміє художній зміст твору, досить переконливо інтерпретує його. Виконання грамотне, технічно якісне, але має деякі недоліки. Його інтерпретація свідчить про вдумливе відношення до авторського тексту та пошук оптимальних виразних засобів втілення образного змісту музики. Протягом навчання студент регулярно виступає на сцені, сумлінно займається самостійно.
D 64-73	Студент посередньо справляється в цілому з виконанням програми, хоча припускаються деякі неточності в нотному тексті, педалізації, темпах, недостатньо володіє технічними ресурсами, немає достатніх навичок у виконанні. Його інтерпретація свідчить про невдумливе відношення до авторського тексту та пошуку оптимальних виразних засобів втілення образного змісту музики. Протягом навчання досить рідко виступає публічно, несистематично працює самостійно.
E 60-63	Виконання студента відрізняється посереднім художнім, технічним та емоційним рівнем, психічною нестійкістю, допускаються помилки в нотному тексті. Його інтерпретація

	свідчить про неохайне відношення до авторського тексту, немає пошуку оптимальних виразних засобів втілення образного змісту музики. Протягом навчання рідко виступає публічно, нерегулярно працює самостійно.
FX 35-59 F 1-34	Студент демонструє відсутність творчого прочитання авторського тексту, артистизму, низький рівень складності програми, відсутність розуміння стилю та жанру, технічних навичок. Протягом навчання дуже рідко виступає на сцені, спорадично працює самостійно. Виконання студента відрізняється низьким художнім, технічним та емоційним рівнем, психічною нестабільністю, допускаються грубі помилки в нотному тексті. Володіє незначним репертуаром, має дуже обмежені та розрізнені знання. Протягом навчання практично не виступає публічно, дуже погано самостійно працює.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь студентів у публічних виступах в якості виконавця, помічника органіста або ведучого концертного виступу органного класу, а також відвідування найрізноманітніших культурно-мистецьких заходів.

Рекомендована література

1. Арнонкур Н. «Музика як мова звуків. Шлях до нового розуміння музики.» (Суми: вид. «Собор», 2002) переклад Приходько І. з видання (Harnoncourt N. Vusik als Klangrede: Wege zu einem neuen Musikverständnis. Salzburg, 1982)
2. Булибенко Г. Стаття "Сторінки з історії органного класу Київської консерваторії", сб. "Українське музикознавство", вип. 25, 1995р.
3. Булибенко Г. Стаття "Арсеній Миколайович Котляревський. Київський період життя", сб. "Українське музикознавство", вип. 29, 1998р.
4. Булибенко Г. «Органа транскрипція камерних творів» (Луцьк «Волинська обласна книгарня» 2012)
5. Булибенко Г. Стаття "Декілька коментарів про органи та органістів України", сб. "Українське музикознавство", вип. 31, 2002р.
6. Булибенко Г., Коростельов В., ст. "Арсеній Котляревський та сучасна українська органна школа", сб. "Академія музичної еліти України", 2004р.
7. Бондаренко М., Динамічна рівновага мелодійного та гармонійного коренів у музиці Й.С.Баха як фактор виховання слуху, (сб. «Бах і сучасність», Київ, «Музична Україна», 1985, стор.136-148)
8. Герасимова-Персидська Н., Й.С.Бах та Д.Шостакович, (сб. «Бах і сучасність», Київ, «Музична Україна», 1985, стор.33-43)
9. Горюхіна Н., Стиль музики Й.С.Баха, (сб. «Бах і сучасність», Київ, «Музична Україна», 1985, стор.19-32)
10. Жаркова В. Історія західної музики: Номо Musicus від античності до бароко: навчальний посібник. Київ : ArtHuss, 2022. 548 с.
11. Зенаїшвілі Т. «Робота над реєструванням та артикуляцією в органних творах Йоганна Пахельбеля» (рукопис)
12. Епохи історії музики в окремих викладах: навч. посібник: у 2 т. / пер. з нім. та ред.-упоряд. Ю. Семенов. Т. 1 : Арс-антиква. Арс-нова. Гуманізм. Ренесанс. Одеса : Будівельник, 2004. 188 с.
14. Коростельов В. Художні ідеали західного християнства та деякі особливості середньовічного органобудування// Музичне мистецтво і релігія. - К. - 1994.

15. Котляревський А. «Мудрий наставник» (сб. «Бах і сучасність», Київ, «Музична Україна», 1985, стор. 11-18)
16. Котляревський А. «Орган в Україні» (жур. «Музика», №2, березень-квітень 1972)
17. Котляревський І. «Темп та його позначки в творах Й.С.Баха» (сб. «Бах і сучасність», Київ, «Музична Україна», 1985, стор. 89-99)
18. Майкапар О. «Тайнопис Баха» (інтернет)
19. Процюк Д.Б. Виконавське мистецтво органіста. - СПб - 1997.
20. Пясковський І., Взаємодія модальних та тонально-функціональних принципів у музичному мисленні Й.С.Баха, (сб. «Бах і сучасність», Київ, «Музична Україна», 1985, стор. 100-110)
21. Сікорська Н. В. Бароко і Романтизм: стиль в дзеркалі клавірної редакції ХІХ століття / Наталія Сікорська // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : зб. наук. пр. / Харків. держ. ун-т мистецтв ім. П. П. Котляревського. — Харків, 2008. — Вип. 22. — С. 59—72.
22. Сікорська Н. В. Клавірна музика бароко в редакціях другої половини ХІХ ст.: становлення історично інформованого виконавства : дисертаційне дослідження (на правах рукопису). — Київ, НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2016. — 287 с.
23. Сікорська Н. В. Про особливий тип редакцій клавірної музики Бароко в другій половині ХІХ — на початку ХХ століття / Наталія Сікорська // Наук. вісн. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. — Київ, 2011. — Вип. 102, кн. 5. — С. 271—290.
24. Сікорська Н. В. Основні аспекти виконавського стилю Бароко: досвід узагальнення з позицій сучасної науки і практики / Наталія Сікорська // Наук. вісн. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. — Київ, 2014. — Вип. 109, кн. 6. — С. 96—116.
25. Сікорська Н. В. Редагування клавірної музики Бароко у французьких антологіях ХІХ ст. / Сікорська Н. В. // Часоп. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. — Київ, 2010. — №3 (8). — С. 159—171.
26. Сікорська Н. В. Стильовий аспект нотного письма Бароко крізь призму клавірних редакцій епохи Романтизму / Наталія Сікорська // Наук. вісн. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. — Київ, 2008. — Вип. 78. — С. 276—288.
27. Титенко Д. Еволюція клавірних музичних інструментів наприкінці ХVІІ-ХVІІІ ст. / Д.П.Титенко // Традиційне музикування українців у європейському просторі: Матеріали ІІІ міжнародної науково-практичної конференції. 11-12 жовтня 2007 р. — К.: ДАККіМ, 2008. — С.132-140
28. Фоменко Н. В. «Stylus phantasticus» на прикладі музики Матіаса Векмана. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: зб. статей. Вип. 102. Київ: НМАУ імені П. І. Чайковського, 2011. С. 225–242.
29. Фоменко Н. В. «Stylus phantasticus»: про ритмічну свободу в клавірній музиці епохи Бароко. Київське музикознавство : зб. статей. Вип. 40. Київ, 2011. С. 13–22.
30. Фоменко Н. В. Фактура та артикуляція в «Stylus phantasticus» ХVІ століття: особливості організації фактури. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: зб. статей. Вип. 108: Механізми новацій у музичній творчості. Київ: НМАУ імені П. І. Чайковського, 2013. С. 153–165.
31. Фоменко Н. В. Імпровізаційна складова у виконанні добахівських токат. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: зб. статей. Вип. 109: Старовинна музика – сучасний погляд. Київ: НМАУ імені П. І. Чайковського, 2014. С. 163–173.
32. Фоменко Н. В. Афект в теорії та виконавській практиці «Stylus phantasticus» (на прикладі «Хроматичної фантазії» Й. С. Баха). Культура і сучасність : альманах. Київ : ІДЕЯ ПРИНТ, 2019. № 2. С. 130–136.
33. Фоменко Н. В. Дисонанс у системі виразових засобів і виконавській практиці клавірного мистецтва Бароко. Часопис Національної музичної академії України імені П. І.

- Чайковського : наук. журнал. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 2020. Вип. № 2–3 (47–48). С. 151–167.
34. Цирікус О., Про «експериментаторство» Й.С.Баха як відображення тенденцій епохи, (сб. «Бах і сучасність», Київ, «Музична Україна», 1985, стор.80-88)
35. Шабалтіна С. М. Авторські вказівки та виконавська свобода в музиці Бароко і сучасності // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського: Музично-творчий процес: наукові рефлексії: [зб. статей].– К., 2008. – Вип. 72.– С.192-200.
36. Шабалтіна С. М. Вплив клавірного мистецтва минулого на сучасне фортепіанне виконавство // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. – К., 2011. – Вип.102.– С.291-303. – (Серія «Старовинна музика: сучасний погляд»: кн.5).
37. Шабалтіна С. М. До питання про жанрові витоки клавірної токати і сонати // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського: Жанр як категорія музичної творчості: [зб. статей].– К., 2009. – Вип.81. – С.147-152.
38. Шабалтіна С. М. Ритмічна свобода як засіб виразності в клавесинній музиці 17-18 ст. // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. – К., 2007. – Вип. 61.– С.186-194. – (Серія «Старовинна музика: сучасний погляд»: кн.3).
39. Шабалтіна С. М. "Токата" чи "Прелюдія"? Історія однієї назви. – Старовина музика. – 2010. – №3(49) – С. 10-13
40. Шадріна-Личак О.В. Генерал-бас, або мистецтво акомпанементу: до проблеми виконання ансамблевої музики барокової доби / О. Шадріна-Личак // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: [зб. статей]. – К., 2009. – Вип. 88. – Част. I. – С. 107-116. – (Серія "Старовинна музика: сучасний погляд": кн. 3).
41. Шадріна-Личак О. В. Про використання прикрас в епоху бароко. // Київське музикознавство: культурологія та мистецтвознавство (До 150-річчя Київського інституту музики ім. Р.М. Глієра); зб. статей. – К., 2017. № 55. - С. 101-111.
42. Adelung W., Einführung in den Orgelbau, VEB Breitkopf & Härtel, Musikverlag, Leipzig, 1972
43. Bach C. Ph. E. Versuch über die wahre Art das Klavier zu spielen. Vol. 1-2 / C. Ph. E. Bach. – Faksimile-Nachdruck der I. Auflage, Berlin 1753 und 1762 . – VEB Breitkopf & Härtel Musikverlag Leipzig, 1981. – 343 p., Nachwort.
44. Bukofzer M. Music in the Baroque Era, from Monteverdi to Bach. – New York : Norton and Company Inc., 1947.
45. Busch H., Zur Interpretation der französischen Orgelmusik, Merseburger Verlag, EM1136
46. Couperin F. L'Art de toucher le clavecin / F. Couperin // Méthodes et Traités: Série I: France 1600-1800: Clavecin. – En 2 volumes. – Facsimile ed. J. M. Fuzeau. – Courlay, France, 2002. – Vol. I. – P. 161–181.
47. Dolmetsch A. The interpretation of the music of the XVIIth and XVIIIth Centuries revealed by contemporary evidence. – London: Novello, 1946. – 493 p.
48. Donington R. Baroque music: style and performance / R. Donington. – London: Faber & Faber, 1992. – 206 p.
49. Ferguson H. Keyboard Interpretation. – London : Oxford University Press, 1975. – 222 p.
50. Klinda F., Organova interpretacia, OPUS, Bratislava, 1949
51. Matthaеi K., Vom Orgelspiel, Breitkopf & Härtel, Leipzig 1921
52. Riemann H., Handbuch der Orgel, M.Hesses Verlag, Berlin 1922
53. Spitta Ph., J.S.Bach, Breitkopf & Härtel, Leipzig 1921